

- **שם המחקר:** הערכת מיזמי זרקור
- **שנה :** 2023
- **סוג מחקר :** מחקר הערכה
- **מס' קטלוגי :** 890-669-2022
- **שמות החוקרים:** "מכלול", יחידת הערכה ומחקר קרן שלם.
- **רשות המחקר:** קרן שלם.

תקציר המחקר

מחקר זה נערך על ידי יחידת מכלול – מחקר והערכה, קרן שלם.

מיזם "זרקור" נולד מתוך הרציונל שחשיפה, הסברה והכרות אישית מפחיתים חששות ופחדים, מגבירים אמפטיה, ויכולים לתרום להבנה, להכלה ולהשתלבות של מגוון אוכלוסיות בחברה. חשיפת יכולותיהם וכישרונותיהם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ונראותם במרחב הציבורי-הפיזי והווירטואלי, מביאים לידי ביטוי את החברה הישראלית על כל גווניה. מטרת המיזם הן: *קיום תהליך יצירתי, חוויתי ומעצים של סטודנטים יוצרים יחד עם קבוצת אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, לטובת הכרות הדדית של יכולות אישיות וקבוצתיות, * קידום שילוב חברתי ונראותם של אנשים עם מוגבלויות בעולם התרבות והאומנות, *חשיפת יכולותיהם וכישרונותיהם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, *חשיפת אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית לכלי ביטוי אומנותיים וללימודים גבוהים, *יצירת תוצר סופי משותף בעל נראות ציבורית. ההערכה שילבה בין גישות כמותיות ואיכותניות כאחד, וכללה ארבע אוכלוסיות: מובילי המיזמים בבתי הספר לאמנויות, מובילי המיזמים בארגונים המפעילים, סטודנטים בבתי הספר לאמנויות ומקבלי שירותים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הממצאים מראים על שביעות רצון גבוהה מהמיזם, מהשפעתו על תפיסת הסטודנטים לגבי אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ותרומתו הכוללת לשתי האוכלוסיות מבחינת צמיחה אישית והכלה חברתית.

ממצאי ההערכה:

מנקודת המבט של הסטודנטים: מתוך 42 הסטודנטים שהשיבו על שאלון ההערכה, 76% הן נשים ו- 24% גברים, ולמרביתם זו שנת הלימודים הראשונה בביה"ס הגבוה לאמנות. כ- 66% מהסטודנטים השתתפו בפעילות הזו מתוך בחירה, ו- 93% מהם השתתפו כמעט בכל המפגשים. כמו כן, ל- 57% מהם לא הייתה היכרות מוקדמת עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הסיבות המרכזיות שהסטודנטים ציינו להשתתפותם בתכנית, הם: רצון להכיר, ללמוד ולעבוד עם אנשים עם מוגבלויות; סיוע כלכלי ונקודות זכות בלימודים; חוויה, הנאה והתפתחות אישית; ורצון להתנדב ולתרום לקהילה. שביעות הרצון הכללית מהמיזם הייתה גבוהה (86% דרגו את הפעילות כמוצלחת במידה רבה או רבה מאוד). 79% דרגו במידה רבה או רבה מאוד את העמידה של התכנית בצפיפות שלהם, הן מבחינת הפעילות עצמה, והן מבחינת זמן העבודה והיצירה המשותפת. 88% דרגו גבוה¹ את המקצועיות של צוות ההדרכה. 93% דרגו גבוה את היחס המכבד שניתן מהצוות לכלל המשתתפים. ואילו דירוג נמוך יותר להיגד לפיו "התנאים

¹ דרוג גבוה = דרגו "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד"

בהם התקיימה הפעילות היו טובים ומתאימים" (58% דרגו גבוה). מרבית הסטודנטים ימליצו לסטודנטים נוספים להשתתף בתכנית (81% דרגו גבוה), ואחוז קטן יותר היה שמח לקחת חלק בפעילויות דומות (72% דרגו גבוה). מרבית הסטודנטים דיווחו על כך שהתכנית תורמת לשתי האוכלוסיות (93% דרגו גבוה) וכן שחשוב שיהיו עוד תכניות שמשלבות אנשים עם מוגבלות בקהילה (84% דרגו גבוה). בנוסף, 88% ציינו כי כלל לא היו רוצים להפריד במהלך הפעילות בין שתי האוכלוסיות. עם זאת, דירוגים נמוכים יותר ניתנו להיגדים לפיהם התכנית מצליחה לגרום לשילובם של אנשים עם מוגבלות בחברה (74% דרגו גבוה) וכי נוצר קשר אישי בינם לבין האדם עם המוגבלות (72% דרגו גבוה). הטרוגניות גבוהה יחסית נצפתה בהיגד לפיו הסטודנטים חשו קושי לפעול ביחד עם האנשים עם המוגבלות. הממצאים מצביעים כי התכנית ריגשה את הסטודנטים במידה רבה (77% דרגו גבוה), וכי הם נהנו (84% דרגו גבוה). מרביתם דיווחו כי הפעילות היוותה אתגר עבורם (67% דרגו גבוה). הממצאים מלמדים כי התכנית תרמה מאוד לסטודנטים. הם מצאו שהחוויה החינוכית העשירה אותם, השפיעה עליהם והובילה אותם לשינוי במודעות ובתפיסות שלהם. בדוח המלא ניתן למצוא את האתגרים, הקשיים ומגוון נקודות מבט על השפעת הפרויקט מעיני הסטודנטים.

מנקודת המבט של מקבלי השירות: 73 מתוך 74 המשיבים (כמעט 99%) ציינו כי רצו ובחרו בפעילות, 71 מתוך 73 (97%) ציינו כי נהנו מאוד בפעילות, ו-65 מתוך 66 (98% מבין המשיבים) ציינו כי נכחו כמעט בכל המפגשים. בדוח המלא ניתן למצוא את הסיבות שצינו מקבלי השירות בגינן רצו להשתתף בתכנית, כמו גם, הפעילויות וההיבטים שהמשתתפים עם מוגבלות שכלית התפתחותית אהבו במיוחד ולא אהבו. 70% ממקבלי השירות עם מוגבלות שכלית התפתחותית ציינו כי לא היה להם קושי. קיימת העדפה ברורה של מקבלי השירות לשילוב ולקיום תכנית יחד עם סטודנטים ללא מוגבלות. 62% ממקבלי השירות ציינו כי ניתנה להם האפשרות לבחור ולקחת חלק בקבלת החלטות. 69 מתוך 70 המשיבים ציינו שסיפרו למישהו על הפעילות. ועוד. 68 מתוך 70 המשיבים ציינו ש"כן" ימליצו לחברים על המיזם.

מנקודת המבט של מובילי המיזם (בבתי הספר לאמנות ובארגונים המפעילים): מובילי המיזם דיווחו כי מטרת המיזם הושגו במידה רבה מאוד, וכך גם דיווחם לגבי מידת ההצלחה של המיזם (מוצלח מאוד). הצוותים המובילים ציינו כי המיזם הצליח לחבר בין שתי האוכלוסיות (עם וללא מוגבלות) בצורה טובה מאוד (13 מתוך 15 דירוגו בדירוג הגבוה ביותר). הדוגמאות שהם ציינו לשילוב בין האוכלוסיות (אותן ניתן למצוא בדוח המלא) מצביעות על היווצרותה של תשתית לפתיחות והיכרות דרך האינטראקציות הקבועות בין שתי הקבוצות, וכן על ההעצמה והשוויון שנגזרו מהמפגשים המשותפים ומהליווי המקצועי. כמו כן, הם הצביעו על הערך של חשיפה לאוכלוסיות שונות לטובת צמיחה אישית, ועל הפוטנציאל של עיסוק באומנות ככלי רב עוצמה ביצירת תקשורת. כמו כן, החיבור בא לידי ביטוי בפיתוח קשר מיוחד בין האוכלוסיות באמצעות התנסויות ולמידה משותפת.

לשתי האוכלוסיות התקיימו מפגשי הכנה לקראת המיזם והמפגשים המשותפים. המובילים ציינו כי מפגשי ההכנה שהתקיימו היו משמעותיים, מלמדים ותורמים במידה בינונית-רבה. מפגשי ההכנה הקלו על עיבוד והכנה לקראת המפגשים המשותפים. מרבית הצוותים המובילים ציינו כי מינון המפגשים המשותפים היה מתאים. מרבית המובילים ציינו כי ניתנה למקבלי השירות האפשרות לבחור במהלך המיזם. בבחינת מדד חשיפת המיזם לקהילה נמצא כי 9 מתוך 15 מובילי היוזמות הביאו לחשיפת היוזמה ואילו 6 דיווחו כי היוזמה לא נחשפה לציבור. האתגרים עם התמודדו מובילי המיזם בבתי הספר היו מגוונים והם מופיעים בדוח המלא. 14 מתוך 15 מובילי המיזם ציינו כי הם ימליצו לגופים אחרים להפעיל יוזמות דומות.

מילות מפתח: מיזם זרקור, שילוב בקהילה, עמדות ותפיסות חברתיות, הסברה, השכלה והעשרה, מוגבלות שכלית התפתחותית, מחקר הערכה.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)